

Houtstokers en gemeentelijke beleidsinzet

Peiling naar kennis, gedrag en mening

April 2023

Opgesteld door: K.W. Pruijsen, Bureau Strategie en Onderzoek, gemeente Nijmegen

Samenvatting

In deze stadspanelpeiling zijn vragen zijn gesteld aan 217 Nijmeegse panelleden met een stookmiddel in de woning. De resultaten dragen bij aan een beeld van de effectiviteit van de gemeentelijke communicatie en instrumenten:

1. Kennis, houding en gedrag rond verantwoord stookgedrag;
2. Bekendheid en houding rond ingezette gemeentelijke interventies: campagne social media/wijkbladen, workshops verantwoord stoken, subsidies katalysator of schoorsteenverwijdering.

Motieven

Panelleden die hout stoken in de woning doen dat vanwege de gezelligheid, maar ook omdat zij kosten (denken te) besparen en/of aannemen dat dit goedkoper is dan verwarmen op gas.

Verantwoord stookgedrag

Van de panelleden met een houtkachel is naar eigen zeggen 80% bekend met de uitgangspunten van verantwoord stookgedrag, en 14% enigszins. Zo'n 6% is hiervan niet op de hoogte. Panelleden vinden belangrijk in relatie tot verantwoord stookgedrag:

- Eisen stellen aan het stookhout: vooral genoemd zijn droog, schoon hout;
- Niet stoken bij bepaalde weersomstandigheden: windstil weer, mist of zware bewolking. Hierbij stookwijzer gebruiken.

Enkele reacties op onze vragen over verantwoord stoken laten weerstanden zien, bijvoorbeeld vanuit natuurlijke passiviteit (inertia), verzet vanwege bemoeienis (reactance) of een sceptische houding (scepticisme).

De meest toegepaste uitgangspunten van goed stookgedrag zijn:

1. Voldoende luchttoevoer (hout niet smoren);
2. Gebruik van gekloofd hout;
3. Vuur uit laten bij windstil en/of mistig weer.

Het minst toegepaste uitgangspunt van verantwoord stookgedrag is de Zwitserse aansteekmethode 'kleinste houtjes bovenop, van boven aansteken'.

Maatschappelijke nadelen

Wat opvalt is dat de sociale norm voor een aanmerkelijk deel van de panelleden niet sterk maatschappelijk gericht lijkt. Men schat de bekendheid of positieve attitude binnen de doelgroep rond een aantal keuzes en achtergronden niet altijd hoog in. Dan gaat het onder andere om:

- De wetenschap dat luchtvervuiling door houtstook schadelijk is voor de gezondheid;
- het bekend zijn met dat houtkachels bij mist of windstilte flink bijdragen aan de luchtvervuiling;
- het voorstander zijn van het kopen van een moderne, 'schonere' houtkachel.

Ongeveer 1 op de 10 is wel eens aangesproken door omwonenden vanwege overlast door houtrook. Men schat de sociale norm binnen de doelgroep zodanig in dat ruim de helft anders zal gaan stoken wanneer burens overlast ervaren. Een grote(re) groep van bijna 80% is zelf bereid om (eventueel op bepaalde dagen) niet te stoken wanneer burens overlast ervaren.

Bekendheid gemeentelijke inzet

De gemeente Nijmegen probeert de gevolgen van houtstook in onze stad te verkleinen. Grosso modo is ongeveer de helft van de panelleden niet op de hoogte van gemeentelijke activiteiten en instrumenten. Het andere deel is er wel mee bekend of heeft er wel eens van gehoord. De bekendheid van gemeentelijke inzet rond houtstook (activiteiten en instrumenten):

1. Workshops verantwoord stoken (bekend bij 37%);
2. Webpagina met tips voor verantwoord stoken (34%);
3. Artikelen in wijkbladen (29%);
4. Overlastmeldingen op stookwijzer.nu (28%);
5. Subsidie voor dichtmaken/verwijderen schoorsteen (27%);
6. Subsidie voor plaatsen houtrook-katalysator (22%);
7. Maandelijks artikel in De Brug (19%);
8. Berichten via Instagram en Facebook (bekend bij 8%).

Feedback publiekscampagne

Onderdeel van de publiekscampagne van de gemeente Nijmegen zijn korte videoclips, die op Facebook en Instagram worden geplaatst. En daarnaast artikelen in wijkbladen. Het panel kreeg voorbeelden voorgelegd. De feedback hierop te vinden in het hoofdstuk “Gemeentelijke inzet rond houtstook” op bladzijde 13 en verder.

Nadere voorlichtingsbehoeften

Om de voorlichtingsinzet van de gemeente Nijmegen nader te bepalen is naar aanvullende wensen gevraagd. De drie meest genoemde thema's zijn: ‘technische informatie over kachels, filtermogelijkheden of brandstof’; ‘stookmethoden en verantwoord stoken’ en ‘nuance in boodschap en een minder beschuldigende tone of voice’.

Feedback workshops 'stoken met minder overlast'

De gemeente biedt sinds enige tijd gratis stookworkshops 'stoken met minder overlast' aan. Deze zijn gericht op een bewuste manier van stoken om uitstoot van rook en fijnstof te verminderen. Wat vinden panelleden hier van? Zijn er tips hoe we meer houtstokers kunnen interesseren voor deze gratis workshops? Algemene reacties zijn vooral: ‘goed en nuttig initiatief’, ‘plaats online filmpjes als alternatief’, ‘geen interesse of behoefte’ en dat het bestaan van workshops niet bekend was. Tips om meer houtstokers voor workshops te interesseren bestaan vooral uit suggesties voor communicatiemogelijkheden, een ‘andere, minder negatieve toonzetting in uitnodiging en informatie’ en het verbinden van de informatie aan de aankoop van kachel of hout.

Feedback subsidiemogelijkheden

Er zijn in Nijmegen subsidiemogelijkheden voor een soort filter op de schoorsteen (houtrook-katalysator); voor het desgewenst dichtmaken of verwijderen van de schoorsteen. Wat vinden panelleden hier van? De meest genoemde reacties zijn positief in het algemeen, de oproep om meer bekendheid aan filtermogelijkheden te geven, en waar informatie over de subsidie is te vinden. Ook zijn er negatieve reacties en is er daarnaast aangegeven dat het subsidie budget als te beperkend wordt ervaren.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inhoudsopgave	4
1. Achtergronden onderzoek	5
2. Stookgedrag	6
Geld besparen en gezelligheid	6
Verantwoord stookgedrag	7
3. Maatschappelijke nadelen	11
Houding, kennis en sociale norm	11
Omgaan met overlast	12
4. Gemeentelijke inzet rond houtstook	13
Bekendheid gemeentelijke inzet	13
Feedback social-media bericht	14
Feedback artikel huis-aan-huisblad	17
Nadere voorlichtingsbehoeften	19
Feedback workshops 'stoken met minder overlast'	21
Feedback subsidiemogelijkheden	25

1. Achtergronden onderzoek

Landelijk en ook vanuit de gemeente Nijmegen zijn er diverse inspanningen om houtstookoverlast te verminderen, en te zorgen voor bewustwording rondom gezondheidseffecten. De gemeente wil nu meten hoe Nijmeegse houtstokers de gemeentelijke beleidsinzet ervaren en of kennis, houding en gedrag veranderen. De beleidsinzet bestaat uit een campagne via social media en wijkbladen, uit workshops ‘verantwoord stoken’ en uit subsidies voor een katalysator of schoorsteenverwijdering. Inzichten vanuit onderzoek kunnen helpen om de beleidsinzet te evalueren en het stadsbestuur nader te informeren.

Doel onderzoek/probleemstelling

Doel is om informatie te vergaren over houding, kennis en gedrag van de doelgroep houtstokers. Dit om de gemeentelijke communicatiestrategie en ons beleid aan te scherpen, en om stadsbestuur en gemeenteraad nader te informeren. De onderzoeksgroep bestaat uit Nijmegenaren met een stookmiddel in de woning (houtkachel, open haard, allesbrander).

De onderzoeksvragen zijn gericht op een beeld van de effectiviteit van de ingezette communicatie en instrumenten:

1. Kennis, houding en gedrag rond verantwoord stookgedrag;
2. Bekendheid en houding rond ingezette gemeentelijke interventies: campagne social media/wijkbladen, workshops verantwoord stoken, subsidies katalysator of schoorsteenverwijdering.

De vraagthema's die hier mee samenhangen:

- Houding, kennis en gedrag goed stookgedrag;
- Houding, kennis rond maatschappelijke nadelen;
- Omgaan met overlast;
- Bekendheid van - en mening over de gemeentelijke inzet rond houtstook.

Onderzoeksopzet en respons

Om de hierboven genoemde onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden verrichtten we veldwerk in de vorm van een stadspanelpeiling, waarbij vragen zijn gesteld aan panelleden met stookmiddel in de woning. Dit is over enige jaren herhaalbaar voor een indicatief beeld van ontwikkeling.

We benaderden de ca. 700 panelleden die over een stookmiddel beschikken (19% van het panel). Een veldwerkperiode van ruim twee weken leidde tot een respons van 347 panelleden (ca. 49% respons). Omdat 130 panelleden aangaven hun houtkachel of open haard nooit te gebruiken richtte de analyse zich op 217 vragenlijsten. Dat is voldoende om bruikbare uitspraken vanuit het stadspanel op stadsniveau te doen, niet om deelgroepen of deelgebieden te onderscheiden.

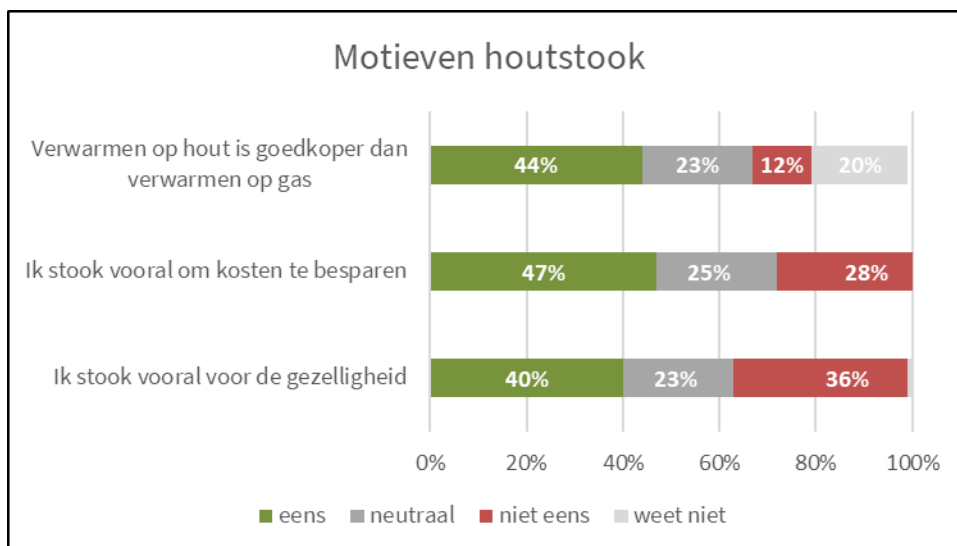
2. Stookgedrag

Aandeel panelleden met houtstookmiddel

Uit eerdere metingen weten we dat zo'n 16% (2016) tot 17% (2021) van de Nijmeegse panelleden beschikt over een houtkachel, hout-gestookte haard of pelletkachel in de woning. In de meting van dit jaar (2023) gaat het om 19% van de panelleden. Daarvan geven ruim 3 van de 10 aan het stookmiddel niet te gebruiken. Dit zijn indicaties voor Nijmegen: het betreft geen representatief beeld omdat ons stadspanel geen volledig juiste afspiegeling is van de Nijmeegse bevolking.

Geld besparen en gezelligheid

Welke houding of "attitude" is zichtbaar bij panelleden die actief hout stoken? Met attitude bedoelen we een door ervaring gevormde, positieve of negatieve persoonlijke houding of instelling van mensen. In dat verband is het interessant om naar de belangrijkste motieven voor het stoken van hout te kijken.

Panelleden die hout stoken in de woning doen dat vanwege de gezelligheid, maar ook omdat zij kosten (denken te) besparen en/of aannemen dat dit goedkoper is dan verwarmen op gas. De gemeente Nijmegen wijst er in haar voorlichting op dat dit laatste een misverstand is.

	% panelleden met houtstookmiddel (in gebruik)
Ik stook vooral voor de gezelligheid	40%
Ik stook vooral om kosten te besparen	47%
Verwarmen op hout is goedkoper dan verwarmen op gas	44%

Een aanzienlijke groep (40%) Nijmeegse panelleden stookt vooral voor de gezelligheid, maar een groter aandeel (47%) probeert vooral kosten te besparen. We moeten deze uitkomsten bekijken in het licht van de gascrisis die sinds 2021 speelt.

Verantwoord stookgedrag

Een open haard of houtkachel stoken geeft gezelligheid in de koude, donkere maanden van het jaar. Daar genieten veel mensen van. Het is dan niet altijd leuk om ook de aandacht te vestigen op een iets minder gezellig aspect van hout stoken: er komt namelijk veel fijnstof door in de lucht. De gemeente Nijmegen doet dit door informatie en tips te geven aan houtstokers onder de noemer 'verantwoord stookgedrag'. Onder verantwoord stookgedrag verstaan we in dit onderzoek:

- Niet stoken van geveerd, gebeitst of geïmpregneerd hout.
- Gebruik van (minimaal 2 jaar) gedroogd hout.
- Kleinste houtjes bovenop, van boven aansteken.
- Voldoende luchttoevoer (hout niet smoren).
- Schoorsteen minimaal 1 maal per jaar geveegd.
- Vuur uitlaten bij windstil en/of mistig weer.

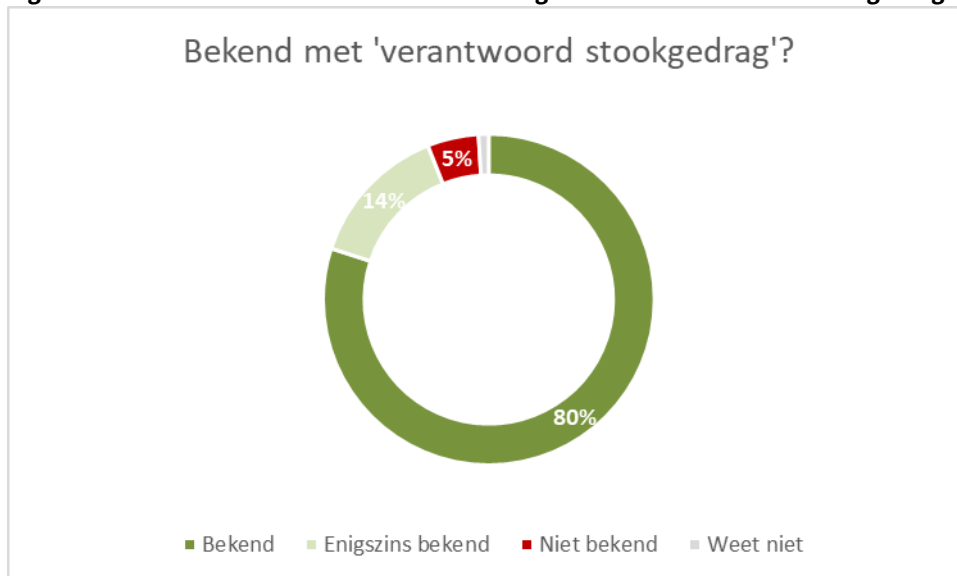
Gedrag en weerstand

Bepalend voor gedrag ('gedragsdeterminanten') zijn zaken als persoonlijke houding (attitude), intenties, groepsnormen (sociale norm) en gevoel van eigen bekwaamheid (selfefficacy). Ook spelen er weerstanden als natuurlijke passiviteit (inertia), verzet vanwege bemoeienis (reactance) of een sceptische houding (scepticisme).

Bekendheid en toepassing uitgangspunten verantwoord stookgedrag

Van de panelleden met een houtkachel is naar eigen zeggen 80% bekend met de uitgangspunten van verantwoord stookgedrag, en 14% enigszins. Opgeteld 6% is hiervan niet op de hoogte.

Figuur : Bent u bekend met de adviezen rond zogenaamd 'verantwoord stookgedrag'?

Figuur : Bekendheid adviezen ‘verantwoord stookgedrag’ 2021 en 2023

	2023	2021
Bekend	80%	65%
Enigszins bekend	14%	17%
Niet bekend	5%	14%
Weet niet	1%	3%

Vergelijken we indicatief¹ met een eerdere panelmeting uit 2021 dan valt op dat een behoorlijk hoger aandeel (naar eigen zeggen) bekend is met de uitgangspunten van verantwoord stookgedrag (80% in 2023 versus 65% in 2021).

Wat zijn in de ogen van panelleden de drie belangrijkste adviezen van ‘verantwoord stookgedrag’?

We vroegen panelleden die actief stoken naar uitgangspunten die volgens hen bij ‘verantwoord stookgedrag’ horen. De belangrijkste zaken die naar voren kwamen:

1. Eisen stellen aan het stookhout: vooral genoemd zijn droog, schoon hout;
2. Niet stoken bij bepaalde weersomstandigheden: windstil weer, mist of zware bewolking. Hierbij stookwijzer gebruiken;
3. De wijze van aansteken, o.a. de ‘Zwitserse methode’.

Een klein deel van de respondenten benoemt andere associaties, bijvoorbeeld *“heet stoken met goede verbranding”*, *“houtkrullen i.p.v. aanmaakblokjes”*, *“geen afval verbranden”* en (zeker ook waardevol) *“niet aan laten staan als je het huis verlaat”*.

Een enkele reactie op onze vragen over verantwoord stoken laat weerstand zien (reactance of scepticisme), bijvoorbeeld: *“ik vind dat mensen gewoon hout mogen stoken in hun kachel. Punt.”*.

Bekendheid en toepassing uitgangspunten verantwoord stookgedrag

Vervolgens legden we panelleden met een stookmiddel zeven uitgangspunten van goed stookgedrag voor. Kende men deze? Past men ze toe?

¹ Indicatief omdat de samenstelling van het panel tussentijds enigszins gewijzigd zal zijn.

Figuur : Bekendheid en toepassing adviezen verantwoord stookgedrag

	Bekend 2023	Bekend 2021	Toegepast 2023	Toegepast 2021
Niet stoken geverfd, gebeitst of geïmpregneerd hout	71%	74%	75%	78%
Gebruik van gekloofd hout	59%	63%	80%	82%
Gebruik van (minimaal 2 jaar) gedroogd hout	65%	65%	74%	81%
Kleinste houtjes bovenop, van boven aansteken	69%	68%	65%	70%
Voldoende luchttoevoer (hout niet smoren)	63%	66%	81%	82%
Schoorsteen minimaal 1 maal per jaar vegen	67%	73%	75%	73%
Vuur uit laten bij windstil en/of mistig weer	64%	71%	78%	75%

De bekendste uitgangspunten van goed stookgedrag zijn:

1. Niet stoken van geverfd, gebeitst of geïmpregneerd hout;
2. Kleinste houtjes bovenop, van boven aansteken;
3. Schoorsteen minimaal 1 maal per jaar geveegd.

De minst bekende uitgangspunten van goed stookgedrag zijn:

1. Gebruik van gekloofd hout;
2. Voldoende luchttoevoer (hout niet smoren).

De meest toegepaste uitgangspunten van goed stookgedrag zijn:

1. Voldoende luchttoevoer (hout niet smoren);
2. Gebruik van gekloofd hout;
3. Vuur uit laten bij windstil en/of mistig weer.

De minst toegepaste uitgangspunt van verantwoord stookgedrag is de Zwitserse aansteekmethode 'kleinste houtjes bovenop, van boven aansteken'.

In vergelijking met 2021 (opnieuw indicatief²) lijken het gebruik van gedroogd hout (in 2023 naar eigen zeggen door 74% toegepast, in 2021 door 81%) en de aansteekmethode 'kleinste houtjes bovenop, van boven aansteken' (2023: 65%, 2021: 70%) minder te zijn toegepast.

Vragen, suggesties en weerstand rond 'verantwoord stoken'

Uit de antwoorden op de vraag "Zijn er aanwijzingen voor verantwoord stookgedrag genoemd waar u anders over denkt?" komen interessante reacties en ook vormen van weerstand naar voren.

Enkele inhoudelijke vragen en opmerkingen:

- *"Van klein naar groot stoken lukt mij niet zo goed, de kachel is erg klein." En: "kleine houtjes bovenop werkt niet in elke kachel. Dan gaat het gewoon uit", "(...) begrijp ik niet, klinkt onlogisch";*
- *"Niet dat ik er anders over denk, maar ik snap niet waarom ik hout moet kloven. Als het vuur heet genoeg is, maakt dat dan uit? Ons stookhout komt veelal uit onze bomen en die takken zijn niet dik genoeg om te kunnen kloven.";*
- *"Er zit een verschil in of mensen stoken voor de gezelligheid of om de energiekosten te drukken. De laatste groep staat anders in verantwoord stookgedrag dan de eerste groep. Dat is niet per definitie slecht. Maar zorg dan dat als er meer hout wordt gestookt je de veiligheid ook blijft waarborgen. Met het verplichtstellen van elk jaar schoorsteenvegen. Verder vind ik dat iedereen vrij is in welk hout hij stookt. Er zijn adviezen, maar dat zijn adviezen."*

De volgende reacties tonen weerstanden, bijvoorbeeld vanuit natuurlijke passiviteit (inertia), verzet vanwege bemoeienis (reactance) of een sceptische houding (scepticisme):

- *"Allemaal erg gezocht door milieuorganisaties";*
- *"Oorzaak aanpakken van grootste luchtvervuiling industrie e.d., niet op particulier gedrag";*
- *"Bij mistig weer stoken we ook. De industrie wordt ook niet stilgelegd met mistig weer en auto's gassen net zo goed door. Dat is huishoudens pesten.";*
- *"Als je heel goed stookt kan bij windstil weer ook gestookt worden. Goed heet en goed hout is belangrijker";*
- *"Ik vind hout stoken helemaal niet erg.";*
- *"Niet te veel betuttelen... 2000km verderop staat de wereld in brand. In Afrika stoken ze op hout....de wereld is kleiner dan je denkt."*

² Indicatief omdat de samenstelling van het panel tussentijds gewijzigd zal zijn.

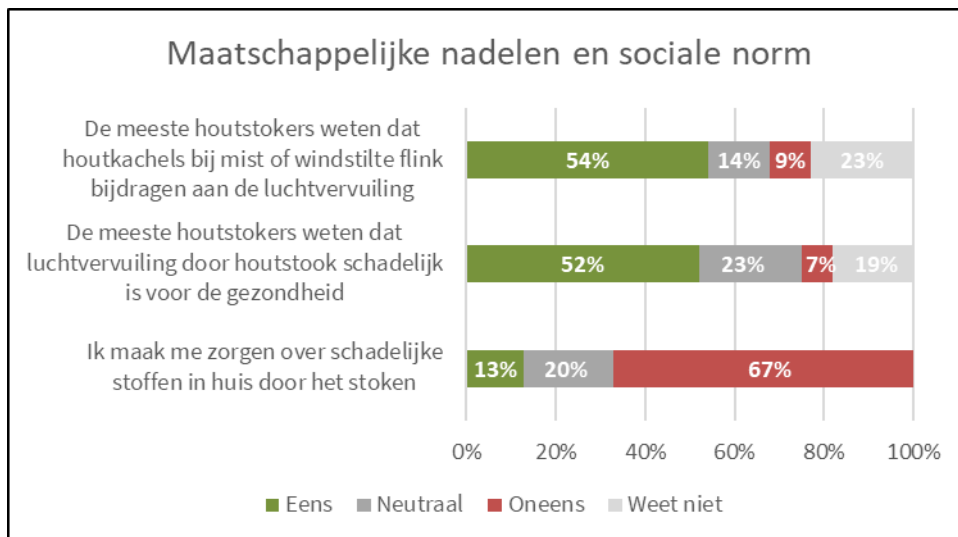
3. Maatschappelijke nadelen

Houding, kennis en sociale norm

Om sociaal wenselijke antwoorden te voorkomen, en om meer informatie over het inschatten van de zogenaamde sociale norm te krijgen, zijn stellingen geformuleerd vanuit het gezichtspunt van houtstokers in het algemeen. In dit geval gerelateerd aan het voorkomen van maatschappelijke nadelen.

De norm binnen een doelgroep is belangrijk vanwege het al dan niet conformeren. De 'descriptieve norm' is dan de kennis of gedrag bij andere leden van de groep. En de injunctieve norm wat andere leden van de groep vinden dat het gedrag moet zijn. Vanuit een groepsgevoel zijn mensen eerder geneigd een positieve bijdrage te leveren aan de sfeer van de groep in een gezamenlijk streven.

Figuur: stellingen in relatie tot de sociale norm, deel 1

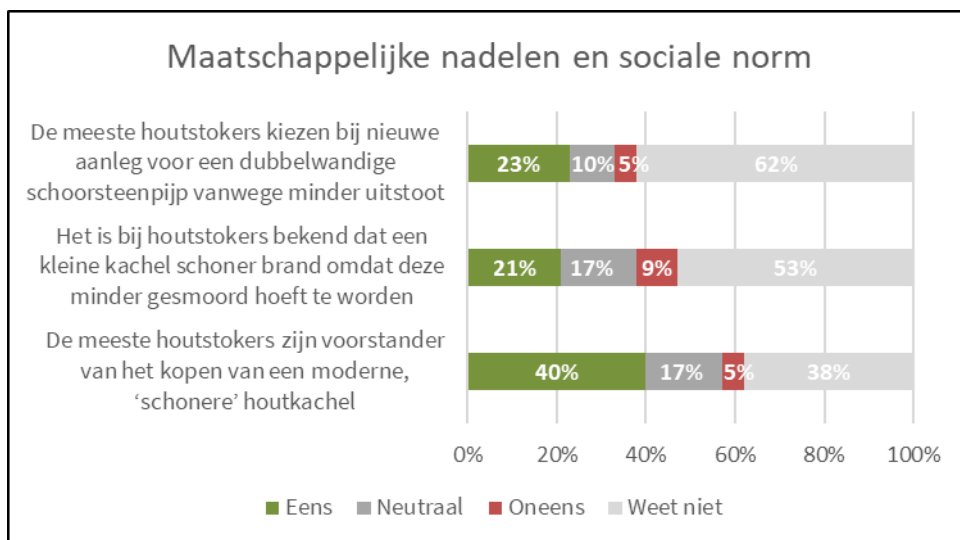
Wat opvalt is dat de sociale norm voor een aanmerkelijk deel van de panelleden die actief hout stoken niet sterk maatschappelijk gericht lijkt.

Men schat de bekendheid of positieve attitude binnen de doelgroep rond een aantal keuzes en achtergronden lang niet altijd hoog in. Dan gaat het om:

- De wetenschap dat luchtvervuiling door houtstook schadelijk is voor de gezondheid;
- het bekend zijn met dat houtkachels bij mist of windstilte flink bijdragen aan de luchtvervuiling;
- het kiezen bij nieuwe aanleg voor een dubbelwandige schoorsteenpijp vanwege minder uitstoot;
- het schoner branden van een kleine kachel omdat deze minder gesmoord hoeft te worden;
- het voorstander zijn van het kopen van een moderne, 'schonere' houtkachel.

Voor zichzelf gesproken maakt slechts een kleine groep (13%) zich zorgen over schadelijke stoffen in huis door het stoken. Dit is een risicofactor die onderdeel is van publieke informatiecampaagnes.

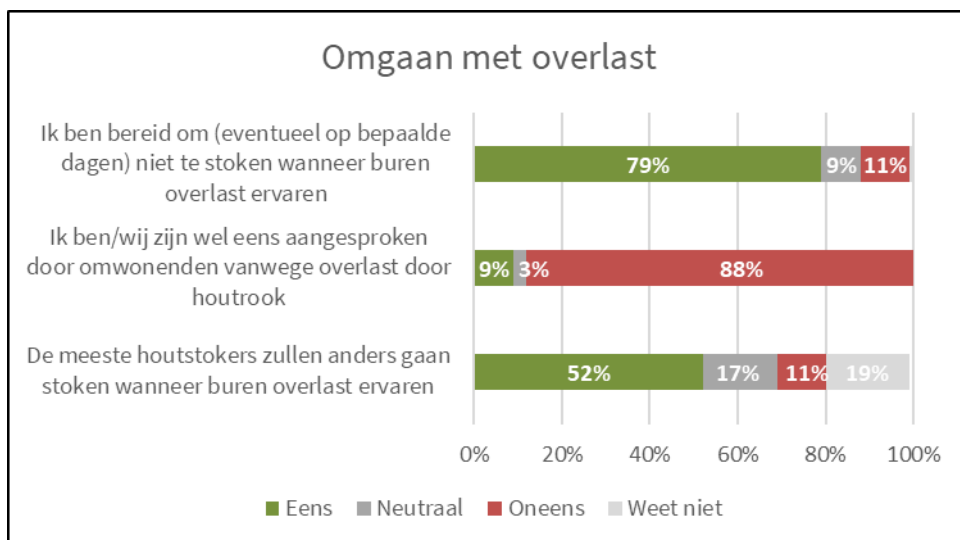
Figuur: stellingen in relatie tot de sociale norm, deel 2

Omgaan met overlast

Ongeveer 1 op de 10 is wel eens aangesproken door omwonenden vanwege overlast door houtrook. Men schat de sociale norm binnen de doelgroep zodanig in dat ruim de helft anders zal gaan stoken wanneer burens overlast ervaren. Een grote(re) groep van bijna 80% is zelf bereid om (eventueel op bepaalde dagen) niet te stoken wanneer burens overlast ervaren.

Figuur: stellingen in relatie tot omgaan met overlast

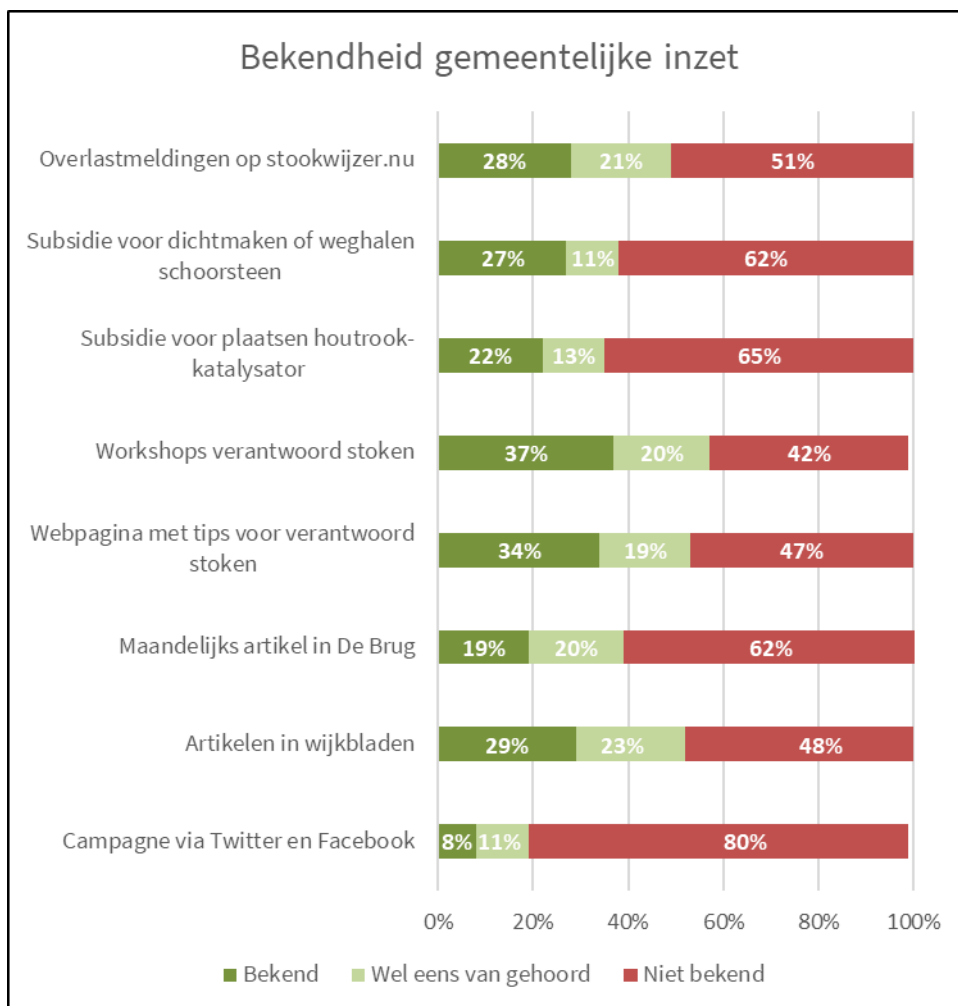
4. Gemeentelijke inzet rond houtstook

In dit hoofdstuk gaat het om de bekendheid van - en mening over de gemeentelijke inzet rond houtstook. Daarbij gaat het vooral om voorlichting via social media, artikelen in wijkbladen en een huis-aan-huisblad, een webpagina met tips voor verantwoord stoken, workshops verantwoord stoken, subsidieregelingen voor houtrook-katalysator of schoorstenen en overlastmeldingen op stookwijzer.nu.

Bekendheid gemeentelijke inzet

De gemeente Nijmegen probeert de gevolgen van houtstook in onze stad te verkleinen. Kennen houtstokers een aantal gemeentelijke inspanningen?

Figuur: bekendheid inspanningen gemeente Nijmegen rond houtstook

Grosso modo is ongeveer de helft van de panelleden niet op de hoogte van gemeentelijke activiteiten en instrumenten. Het andere deel is er wel mee bekend of heeft er wel eens van gehoord. De bekendheid van gemeentelijke inzet rond houtstook (activiteiten en instrumenten):

1. Workshops verantwoord stoken (bekend bij 37%);
2. Webpagina met tips voor verantwoord stoken (34%);
3. Artikelen in wijkbladen (29%);

4. Overlastmeldingen op stookwijzer.nu (28%);
5. Subsidie voor dichtmaken/verwijderen schoorsteen (27%);
6. Subsidie voor plaatsen houtrook-katalysator (22%);
7. Maandelijks artikel in De Brug (19%);
8. Berichten via Instagram en Facebook (bekend bij 8%).

Feedback social-media bericht

Onderdeel van de publiekscampagne van de gemeente Nijmegen zijn korte videoclips, die op Facebook en Instagram worden geplaatst. Het panel kreeg een voorbeeld voorgelegd: “Hier ziet u een voorbeeld van een social media- bericht van de gemeente over hout stoken. Wat vindt u hier van?” De 17 seconden durende clip kon daarbij bekeken worden.

Als toelichting bij de vraag is de bijbehorende tekst op social media vermeld: “De energieprijzen zijn hoger dan normaal en mogelijk zoek je nu naar manieren om jouw huis warm te houden. Een houtkachel is daarbij niet zo'n goed idee. Leer er meer over in deze #stookfact. Wat kan je dan wel doen om er warmer bij te zitten deze winter? Bekijk de tips.”

Een inhoudsanalyse van 133 reacties (met behulp van categoriseren en tellen) helpt ons samenvatten. De reacties van actieve houtstokers op het getoonde social-media bericht (korte videoclip, onderdeel van de publiekscampagne van de gemeente Nijmegen) zijn als volgt, op volgorde van meest genoemd:

-
1. Positief, zonder verdere toelichting (16x genoemd);
 2. Heldere, compact boodschap met goede inhoud (9x);
 3. Positief met kanttekening(en) (9x);
 4. Inhoudelijk kritisch (cijfers en boodschap betwijfeld) (8x);
 5. Boodschap van ‘onruststoker’ is stigmatiserend (7x);
 6. Suggesties vormgeving/technisch (te snel, verkeerde muziek) (6x);
 7. Belerend, stemming makend (6x);
 8. Diverse inhoudelijke suggesties (5x);
 9. Niet effectief in de zin van stoppen met stoken (2x).
-

De volgende citaten zijn gekozen omdat ze de strekking van bovenstaande samenvatting goed weergeven.

Heldere boodschap

Veel reacties spreken van een compacte, heldere boodschap met goede inhoud. Illustratieve citaten zijn:

- *“Goed. Kort en krachtig.” “Past wel bij het gekozen kanaal denk ik. (...)”*
- *“Goed dat de gemeente op deze manier hier aandacht aan geeft”*
- *“Goed filmpje! Leuk gedacht, niet te belerend maar onderbouwd met feiten. Werkt altijd beter.”*
- *“Ik vind hem goed, doordat je niet meteen zegt van "doe dit niet" maar in plaats daarvan tips geeft van hoe het beter kan, zullen mensen beter luisteren.”*

Positief met kanttekening

Respondenten vullen hun instemmende mening veelal aan met suggesties en kanttekeningen.

- *“Prima, laat alleen ook zien van wie het bericht komt en waar het op gebaseerd is.”*
- *“Goede toelichting maar zeer slechte slogan. Ik hoop dat hier geen geld aan is verspild.”*
- *“Kort en krachtig en bijbehorende tekst is prima. De video spreekt mij niet aan vanwege vormgeving (kinderachtig en amateuristisch) en m.i. te weinig informatiedichtheid. (...) Daarnaast mis ik in alle berichtgeving wel een beetje empathie met de doelgroep. (...)”*
- *“Prima filmpje. Alleen, als het zo slecht is, waarom vragen we het dan vriendelijk? Misschien moet stoken aan regels gebonden worden.”*

Kritiek op de inhoud

Veel inhoudelijke kritiek richt zich op de getoonde feiten of op een betoog dat stoken wel degelijk geld bespaart.

- *“Bekend verhaal, zij het dat het vermelde percentage (23%) volledig uit de lucht is gegrepen! Ben benieuwd wie dat de wereld in heeft verspreid en waarop dat is gebaseerd. Graag geen fake-nieuws gebruiken!!”*
- *“Het gebruik van een houtkachel bespaart wel degelijk op de gas. Nu wordt met een paar blokken droog geperst hout á 1 euro de huiskamer in een korte tijd behaaglijk verwarmd tot 19 graden. Met de CV ketel kost dit minimaal 3 kuub a. 1,5 Euro gas per avond (...)”*
- *“Mis impact van fijnstofuitstoot op het milieu”*
- *“Goed van toon, geeft probleem weer maar is onduidelijk in oplossing. Geef concrete adviezen”*

Boodschap ‘onruststoker’ stigmatiserend

In de reacties is ook geregeld ingegaan op de afsluitende slogan ‘word geen onruststoker’.

- *“(...) De pay-off, word geen onrust stoker, vind ik tenenkrommend slecht. Wat heeft onrust stoker te maken met een houtstoker? Stigmatiserend en kinderlijk. Geld terugvragen van marketingbureau zou ik zeggen.”*
- *“de conclusie dat je een onruststoker bent als je niet verantwoordt stookt vind ik een beetje te zwart/wit”*
- *“De term “onruststoker” zet je op het verkeerde been, want je denkt aan een oproerkraaiër i.p.v. aan een houtstoker. Dat lijkt me niet handig. De tips zijn praktisch en prima.”*

Suggesties rond vormgeving of techniek

Deze reacties gaan vaak over de snelheid van afspelen en de muziekkeuze.

- *“De tekst gaat te snel voor mensen die niet goed kunnen lezen: waarom de tekst niet gewoon in laten spreken? Het achtergrondmuziekje is, met alle respect, verschrikkelijk en afleidend. Een knapperend haardvuurtje als achtergrondgeluid zou veel passender zijn.”*
- *“Ik ben het eens met de boodschap, maar mijn aandacht gaat vooral naar het irritante muziekje. Daarnaast gaat de tekst te snel om de informatie goed op je in te laten werken.”*
- *“Prima inhoud, muziek erbij is vreselijk oubollig en leidt af. Voor laaggeletterden gaat het te snel dus liever met voice-over dan deze muziek”*

Belerend, stemming makend

Er zijn ook panelleden die zich als persoon of als groep op verkeerde wijze aangesproken voelen.

- *“Tendentieus”, “Stemming makerij”, “Polariserend! Iemand die stookt is blijkbaar ‘fout’ ”*
- *“Ik vind het belerend en duwen mensen met een houthaard in een negatieve hoek. Om iets voor elkaar te krijgen helpt het dus niet om houtstokers negatief af te schilderen. Dit geeft alleen maar meer weerstand. (...)”*
- *“Ik wordt als incidentele houtstoker gecriminaliseerd. Ik merk dat ik boos wordt van de gedachte dat mij dit wordt afgenomen.”*
- *“Betuttelend, komt veel te vaak langs en iedereen is al lang op de hoogte. Heeft tegenovergesteld effect, mensen gaan zich afzetten tegen het beleid.”*
- *“Eenzijdig informatief (23% van de fijnstof in nl), anderzijds ook ietwat belerend. Maar dat is wellicht ook de taak van de overheid, om ons op te voeden.”*

Inhoudelijke suggesties

De meeste inhoudelijk reacties richten zich op de boodschap rond droog hout.

- *“Beetje gek, hout dat droog aanvoelt kan nog steeds erg veel vocht bevatten. Ik meet het hout en weet welk vak van mijn hout opslag 2 jaar ligt. Alleen vers hout voelt vochtig, als het 3 maand gekloofd ligt voelt het al behoorlijk droog.”*

Niet effectief

Enkele panelleden zijn van mening dat deze videoclip niet effectief zal zijn in de zin van stoppen met stoken: *“Ik denk niet dat mensen van stoken afhoudt.”*

Feedback artikel huis-aan-huisblad

Een ander onderdeel van de publiekscampagne van de gemeente Nijmegen zijn korte artikelen, die in wijkbladen zijn geplaatst. Het panel kreeg een voorbeeld voorgelegd: U ziet een voorbeeld van een bericht in de Nijmeegse wijkkranten. Wat vindt u hier van?

Is een kachel een goede oplossing voor de stijgende energiekosten?

Veel mensen zijn op zoek naar manieren om te besparen op de energiekosten. Sommige mensen denken daarbij ook aan kachels als vervanging voor de centrale verwarming. Toch is dat niet zo'n goed idee.

Bij het stoken van hout komt er namelijk ook veel fijnstof vrij. Het RIVM berekende dat houtstook in 2019 voor bijna een kwart van alle uitstoot van fijnstof zorgde. Houtrook kan gezondheidsklachten geven bij uzelf of uw omgeving. Ook gaat er veel warmte verloren. Bij een open haard gaat 90% van de warmte direct door de schoorsteen naar buiten. Bij een milieuvriendelijkere kachel is dat nog steeds 20 tot 40%.

Wat kunt u wel doen?

Door energie te besparen is uw rekening lager. Weet u niet goed waar u kunt beginnen met energie besparen in huis? Be-

kijk dan de tips of boek een EnergieCoach op www.nijmegen.nl/energiecoach. Een EnergieCoach kijkt samen met u naar hoe u eenvoudig energie kunt besparen in huis, door kleine aanpassingen in gedrag of kleine maatregelen. De energiecoach komt gratis langs. Meer acties en tips staan op www.nijmegen.nl/energieloket. Met vragen kunt u er ook terecht, op werkdagen tijdens kantooruren. Meer maatwerkadvies over duurzame maatregelen krijgt u tijdens de spreekuren van de adviseur Duurzaam wonen. Kijk daarvoor op www.nijmegen.nl/adviesgesprek

Heeft u een laag inkomen?

Dan kunt u mogelijk energietoeslag aanvragen. Alle voorwaarden staan op www.nijmegen.nl/energietoeslag. Vind u het aanvragen van de toeslag lastig? Ga dan naar de STIP bij u in de buurt. De locaties vindt u op www.stipnijmegen.nl.

Analyse van 130 reacties geeft het volgende samenvattende beeld van de feedback op het getoonde artikel. Op volgorde van meest genoemd:

1. Goede argumenten, duidelijk, informatief (25x genoemd);
2. Inhoudelijke (negatieve) reacties, vooral tegenargumenten (12x);
3. Positief, zonder toelichting (8x);
4. Positief met suggesties of kanttekeningen (7x);
5. Bekende informatie, maar ik blijf stoken (6x);
6. Betuttelend, belerend (5x);
7. Niet van toepassing op ons (4x).

Ook de volgende citaten zijn illustratief bedoeld, en zodanig gekozen dat ze de strekking van bovenstaande samenvatting goed weergeven.

Goede argumenten, duidelijk, informatief

- *“Nogmaals prima artikel ter bewustwording.”, “Informatief.”*
- *“Voor het informeren van mensen is dit een prima manier”*
- *“Ja, dit is voor mij helder en helpend”*
- *“Prima artikel. Informatief, zorgt voor bewustwording en biedt handelingsperspectief.”*

Negatieve reacties

Veel negatieve reacties bevatten vooral inhoudelijke tegenargumenten.

- *“Er komt bij verbranding, dus ook van hout, altijd fijnstof vrij. Echter de hoeveelheid fijnstof die in onze regio vrij komt bij gebruik van open haarden staat in geen verhouding met de hoeveelheid fijnstof die vrij komt door industrie en verkeer. (...)”*
- *“Het is niet duidelijk waarom fijnstof schadelijk is. Men heeft toch de indruk dat verbrand hout een soort natuurproduct is waar mensen altijd al aan zijn blootgesteld. De patiënten met longziekten die last hebben van de rook zijn een minderheid. Diegene daarvan met COPD hebben nu longziekte ook nog eens waarschijnlijk zelf veroorzaakt door te roken. Het zou bijvoorbeeld zeker helpen als het hard gemaakt kan worden dat je er kanker van krijgt.“*
- *“Artikel biedt onvoldoende handvatten voor de werkende inwoner die de boontjes zelf moet doppen. Waarom niet gewoon een pelletkachel of warmtepomp aanraden? Zo energieadvies door een extern bureau is zonde van het gemeenschapsgeld.”*

Positief met suggesties of kanttekeningen

Instemmende meningen zijn vaak aangevuld met suggesties en kanttekeningen.

- *“Akkoord, al geloof ik niet zo in die hele uitstoot kwestie. In het Verenigd Koninkrijk staat in iedere woning een houtkachel. In het buitenland wordt niet zo spastisch omgesprongen met houtverbranding of traditionele vuren. De hele uitstoot zit hem vooral in verkeer, industrie, vliegen etc.”*
- *“Prima om mensen erop te wijzen, maar zo beschuldig je mensen met een goede houtkachel en goede stooktechniek ervan ernstig te vervuilen. (...)”*
- *“Prima tekst, misschien was het wel wat ‘catchier’ geweest met minder tekst en meer beelden”*
- *“Duidelijk artikel. Misschien kan er al een alternatief voor houtvuur genoemd worden? Vest aan, warme sokken, kersenpitkruiken gebruiken etc...”*
- *“In het artikel had iets moeten staan over dat 1 m3 droog stookhout (eiken) zoveel kost en dat je daarmee zoveel warmte in je huis krijgt en dat een Cv-ketel die dat bedrag aan gas gebruikt zoveel warmte in je huis genereert. En de conclusie dat hout dus veel duurder is. Of juist niet”*

Ik blijf/men blijft stoken

Strekking van deze categorie antwoorden is 'bekende informatie, maar we blijven stoken'.

- *"Ik lees het en snap het, maar dit weerhoudt mij er niet van om te stoken."*
- *"Allemaal bekend, we stoken verantwoord. Hebben een goede kachel, droog hout en niet bij weer wat het niet toestaat."*
- *"We weten het wel, maar we hebben een kachel. En die gebruiken we ook."*
- *"Prima artikel, maar ik denk dat veel mensen toch blijven doorstoken."*

Betuttelend, belerend

- *"Tja, tikkeltje bevoogdend. Ik doe zelf ook al verschillende dingen."*
- *"Betuttelend. Zorg voor voldoende goedwerkende filters."*
- *"Zelfde belerend toontje... wrijft alleen maar tegen de haren in."*

Niet van toepassing op ons

- *"Wij stoken niet vanwege geldbesparing", "Ik stook niet voor de prijs, ga ik niet lezen".*

Nadere voorlichtingsbehoeften

Om de voorlichtingsinzet van de gemeente Nijmegen nader te bepalen is naar aanvullende wensen gevraagd. Waar zou u behoefte aan hebben bij voorlichting over houtstook? Dit levert het volgende beeld op van (nadere) voorlichtingsbehoeften van actieve houtstokers, op volgorde van meest genoemd:

-
1. Technische informatie over kachels, filtermogelijkheden, brandstof (11x genoemd);
 2. Stookmethoden, verantwoord stoken (8x);
 3. Nuance in boodschap, voorkom polarisatie, minder beschuldigende 'tone of voice' (7x);
 4. Subsidiemogelijkheden (vooral over filtering/katalysator) (5x);
 5. Feitelijke, wetenschappelijk onderbouwde informatie (4x);
 6. Stookalerts, liefst in algemene nieuws- of weerapps (4x);
 7. Mogelijkheden, vernieuwingen om minder fijnstof uit te stoten (3x);
 8. Informatie over gezondheidsschade (3x);
 9. Vergelijking van vervuiling door houtstook met bronnen als verkeer en industrie (3x);
 10. Aankoopadviezen betaalbaar en goed hout (incl. verkoopadressen) (3x).
-

Er is overigens ook een groep zichtbaar die aangeeft geen behoefte te hebben voorlichting; in het geheel niet of omdat de bestaande informatie afdoende is.

Net als eerder geplaatste citaten zijn ook de volgende ter illustratie gekozen omdat ze de strekking van samenvatting weergeven.

Technische informatie

Er is veel uitleg gevraagd over kachels, filtermogelijkheden, de beste brandstof. Er is vraag naar toepasbare adviezen, bijvoorbeeld concreet over houtsoorten, stookgedrag en technische verbeteringen.

- *"Voldoet mijn kachel aan de eisen van vandaag de dag?"*
- *"Ik heb een vrij oude kachel. Heeft het zin er een filter op te zetten? Of kan ik beter een nieuwe kachel kopen (het beste is natuurlijk allebei, maar dat is een grote uitgave)"*

- *“Ik kende niet de katalysator, daarover zou ik wel meer willen weten, net als over de dubbele schoorsteen. Hoe werkt het Is het een zinnige bijdrage aan fijnstofvermindering?”*

Stookmethoden

Panelleden suggereren meer informatie over verantwoord stoken aan te bieden of deze beter vindbaar te maken.

- *“Hoe je goed kunt stoken, bijv. die aanmaak methode.”*
- *“Dat meer mensen worden geïnformeerd dat je niet met nat of net gekloofd hout moet stoken. Dat blijkt, te zien aan het stookgedrag om ons heen, kennelijk nog te onbekend.”*
- *“Goede informatie en de verplichtingen een ionisatiestofopvang in de schoorsteen dat scheelt 90% fijnstof uitstoot”*

Nuance in de boodschap

Voor een aantal panelleden voelt het vervelend om aangesproken te worden. Er is opgeroepen om polarisatie te voorkomen en/of een minder beschuldigende ‘tone of voice’ te gebruiken.

- *“Dat het niet veroordelend is. Er is veel aandacht voor verantwoord stoken, en wij houden ons hier ook altijd aan. Het is vervelend dat houtstokers dan nog steeds als boosdoeners worden gezien.”*
- *“geen behoefte aan betutteling!”*
- *“het zou goed zijn houtstokers niet te verketteren maar ze te overtuigen minder en beter te stoken. Dat kan via De Brug, social media etc.”*
- *“Voorkomen van polarisatie. Nuancering dat de mate van milieuvuiling samenhangt met de wijze van stoken (...)”*

Subsidiemogelijkheden (vooral over filtering/katalysator)

Kern van de reactie is dat panelleden meer informatie over de aanleg van een katalysator, en de subsidiemogelijkheden. Hier ook meer bekendheid aan geven.

- *“Subsidie om filter op schoorsteen te plaatsen. Zoals verplicht in Duitsland.”*
- *“subsidie op katalysator / houtrookfilter had ik nog nooit van gehoord”.*

Onderbouwde informatie

De vraag om feitelijke, wetenschappelijk onderbouwde informatie geeft in een aantal reacties de indruk dat sommige panelleden de nu verstrekte informatie niet vertrouwen.

- *“Een door de wetenschap onderbouwd en goed genuanceerd verhaal.”, “harde feiten.”*
- *“Onafhankelijke wetenschappelijke informatie dat niet afkomstig is van anti partijen. De gemeente Nijmegen zou zich niet moeten bemoeien met dit soort zaken. Dit wordt landelijk en zelf Europees geregeld. En zolang er een asfalt fabriek in de stad staat heeft de gemeente eerst nog een hoop andere zaken te regelen denk ik zo.”*

Stookalerts breed beschikbaar maken

Informatie over al dan niet stoken vanwege weersomstandigheden zou gemakkelijker en breder toegankelijk kunnen zijn. Liefst in algemene nieuws- of weerapps.

- *“Een melding in een weer app wanneer de weersomstandigheden gunstig of ongunstig zijn om te stoken.”*
- *“Stook waarschuwing op NOS-app”*
- *“Alert en info over luchtkwaliteit in Nijmegen (zeg maar alarm voor niet stoken open haard)”*

Mogelijkheden om minder fijnstof uit te stoten

Uit bepaalde voorlichtingsbehoeften blijft een zoektocht naar (technische) vernieuwingen zodat het stookgedrag kan worden voortgezet met minder maatschappelijke gevolgen. De reacties geven de indruk dat deze respondenten willen blijven doorstoken.

- *“Mogelijke toevoegingen of aanpassingen aan de haard om fijnstof te verminderen.”*
- *“(…) En als er vernieuwende technieken zijn om nog minder fijnstof uit te stoten, heb ik daar ook interesse in. Nb. Met onze huidige kachel en het summiere gebruik ervan heeft dat alleen nog geen zin.”*
- *“Wat kan ik doen om toch te kunnen stoken. Nu lijkt al het stoken slecht. Maar niet dat met goede keuzes je best goed kunt stoken.”*

Informatie over gezondheidsschade

Er blijkt behoefte aan brede uitleg over de schadelijkheid van hout stoken.

- *“Welke gezondheidsschade er nu precies optreedt. Dat is iets anders dan overlast ervaren.”*
- *“uitleg mate van hinder fijnstof en gevolgen hiervan op de gezondheid en wat mensen er aan kunnen doen om dit zo veel mogelijk te voorkomen. (…)”*

Vergelijking met bronnen als verkeer en industrie

Een aantal reacties in deze categorie lijkt defensief van aard, in de zin dat er eerst naar andere vervuilers gekeken of gewezen wordt.

- *In hoeverre is stoken en groter probleem dan de gebruik van auto's/bromfietsen/etc.?*

Aankoopadviezen/verkoopadressen

Tenslotte blijkt er vraag naar aankoopadviezen voor betaalbaar en goed hout (incl. verkoopadressen).

- *“Waar je het goedkoopst het beste haardhout kunt halen.”*
- *“Adressen waar je bewust hout kunt kopen tegen redelijke prijzen. Met een stook en kachel advies.”*
- *“Aanbiedingen voor goed droog hout”.*

Feedback workshops 'stoken met minder overlast'

De gemeente biedt sinds enige tijd gratis stookworkshops 'stoken met minder overlast' aan. Deze zijn gericht op een bewuste manier van stoken om uitstoot van rook en fijnstof te verminderen. Wat vinden panelleden hier van? Zijn er tips hoe we meer houtstokers kunnen interesseren voor deze gratis workshops? Panelleden gaven 124 reacties op de workshops en tips om meer houtstokers te interesseren.

Algemene reacties op de stookworkshops 'stoken met minder overlast', op volgorde van meest genoemd:

1. Goed idee, nuttig initiatief (19x genoemd);
 2. Suggesties voor alternatieven, vooral online filmpjes (7x);
 3. Geen interesse of behoefte (7x);
 4. Wist niet van workshops (7x);
 5. Ergernis over 'aangesproken worden' (4x);
 6. Bevat inhoudelijk weinig nieuws, al bekend (3x);
 7. Twijfel aan intrinsieke motivatie en gevoel urgentie bij stokers (2x);
 8. Voornamelijk interessant voor groep die 'al om is'(2x).
-

De volgende citaten zijn als illustratie gekozen, met de bedoeling de bovenstaande samenvatting goed weer te geven.

Goed idee, nuttig initiatief

- *"Prima idee, deze workshops" en "goed initiatief".*

Suggesties voor alternatieven, vooral online filmpjes

- *"Gratis workshop is leuk maar daar bereik je bijna niemand mee. Handiger zou zijn als het een eenvoudig instructie filmpje is dat via de site van de gemeente te bekijken is. Dan is de drempel niet zo hoog en is het anoniem."*
- *"Ik denk dat bestaande filmpjes over verantwoord stoken een praktischer middel zijn. Een workshop kost al gauw te veel tijd en moeite."*

Geen interesse of behoefte

- *"Geen idee, wij komen niet"*
- *"Goed initiatief, wij hebben ons al zelf verdiept in zijn verantwoord mogelijk stoken dus zelf hebben we geen interesse."*

Workshops onbekend

- *"Verstandig. Wist niet dat die er was".*
- *"Mij onbekend dat er workshops zijn"*

Ergernis over 'aangesproken worden'

- *"Er ligt veel te veel aandacht op hout stokers. waardoor je ook mensen krijgt die zeggen ze bemoeien zie ook overal mee."*
- *"Dit vergroot de mogelijke afstand tussen stoker en niet stoker alleen maar. Een cursus voor stoken? Gaat de gemeente dan ook een cursus voor fossiele brandstofcijfers geven? Of stoppen met roken? Of frituren?"*

Bevat inhoudelijk weinig nieuws, al bekend

- *"Ik vind het prima om deze voorlichting te geven alhoewel veel al bekend zal zijn. Heb er zelf geen behoefte aan, info is online ook te vinden. Argumenten om toch ongezonder te stoken zullen dikwijls financieel zijn. Dan helpt meer informatie over (on)gezonder stoken niet."*

- *“Heel goed, ik heb hem gevolgd maar voor mij was er weinig nieuws. Mensen interesseren gaat via de portemonnee vaak. (...)”*

Twijfel aan intrinsieke motivatie en gevoel urgentie bij stokers

- *“Goed! Dat stimuleer ik. Het moet intrinsieke motivatie zijn en die krijg je door informatie te verschaffen op een manier waarop de stoker zich niet in een hoekje gedreven voelt en zich schuldig moet gaan voelen dat hij stookt.”*
- *“Men ziet het probleem niet dus als de gemeente niet duidelijker kan maken dat hier een probleem mee is, dan gaat niemand zich hiervoor interesseren. En ook: hoe moeilijk is dat nu, dat stoken? Daar ga je toch geen cursus voor volgen.”*

Voornamelijk interessant voor groep die ‘al om is’

- *“Goed dat ze aangeboden worden. Ik weet alleen niet of je de juiste mensen bereikt. Degenen die anderen niet tot last willen zijn, hebben zich waarschijnlijk al verdiept hoe ze overlast kunnen voorkomen.”*
- *“(...) Met de gratis workshop bereik je mogelijk vooral mensen die al geïnteresseerd zijn in meer verantwoord stookgedrag.”*

Tips om meer houtstokers voor workshops te interesseren op volgorde van meest genoemd:

-
1. Suggesties voor communicatiemogelijkheden (9x genoemd);
 2. Andere, minder negatieve toonzetting in uitnodiging en informatie (8x);
 3. Verbinden aan aankoop kachel of hout (7x);
 4. Meer bekendheid aan geven (7x);
 5. Incentives geven, bijvoorbeeld zak haardhout (6x);
 6. Gerichte werving in wijken waar veel gestookt wordt (5x);
 7. Persoonlijke benadering, bijvoorbeeld per brief (4x);
 8. Samenwerking zoeken met schoorsteenvegers (4x);
 9. Relevantie verhogen, meer duidelijkheid vooraf over inhoud (4x);
 10. Focus op financieel voordeel is goede trigger (2x).
-

Suggesties voor communicatiemogelijkheden

- *“(...) ik zou elk huishouden een flyer met stookadviezen door de brievenbus gooien, handig en overzichtelijke flyer die je makkelijk op kunt hangen.” En: “Misschien folders in de brievenbussen van oudere wijken?”*
- *“(...) Mensen via social media benaderen of evt gewoon via rechtstreekse communicatie aan bewoners (brieven)”*

Andere, minder negatieve toonzetting in uitnodiging en informatie

- *“als je de titel verandert in: “beter, slimmer en energiezuiniger stoken” en dat ook in je workshops opneemt, dan worden mensen positief getriggerd. Uiteraard is het onderdeel ‘stoken met minder overlast’ een belangrijk onderdeel van je workshop, maar alleen op dit onderwerp zou ik niet komen.”*
- *“Communicatie verbeteren, houtstokers niet a priori veroordelen”, “Anders kom je er al aan met de gedachte dat je een overlastbezorger bent, niet echt positief.”*

Verbinden aan aankoop kachel of hout

- *“Direct bij aankoop van een kachel en workshop cadeau doen, en de verkoper van de kachel even laten demonstreren hoe je een kachel aansteekt”.*
- *“Goed idee, vooral voor mensen die vaak stoken. Het beste de stokers bereiken daar waar ze het hout kopen. De gemeente zou dus samen kunnen werken met de leveranciers (bouwmarkten, online houtbedrijven, etc.).”*

Meer bekendheid aan geven

- *“Goed idee, nieuws beter verspreiden” en “Meer reclame voor maken”.*

Incentives geven, bijvoorbeeld zak hardhout

- *“Na t (live) volgen een (kortings)bon voor RUFF geperste blokken omdat die veel minder overlast geven.”*
- *“beloning geven”, “Goed brandhout meegeven”.*

Gerichte werving in wijken waar veel gestookt wordt

- *“Door in de wijken waar veel gestookt wordt een huis aan huis folder te verspreiden”*
- *“Prima tip: rij tijdens stookalert door de buurt en je ruikt meteen waar je moet aanbellen voor voorlichting :)”*

Persoonlijke benadering, bijvoorbeeld per brief

- *“Lijkt mij een goed idee. Wij lezen de Gelderlander niet, maar een landelijk dagblad. Wij volgen weinig op sociale media, dus misschien via DM.”*
- *“Persoonlijke benadering”*

Samenwerking zoeken met schoorsteenvegers

- *“Meer bekendheid aan geven. We hoorden het nu van de schoorsteenveger. Dat is een goede intermediair”*
- *“(…) Misschien samenwerking zoeken met de schoorsteenvegers en dan wel de goede bedrijven. (...)”*

Relevantie verhogen, meer duidelijkheid vooraf over inhoud

- *“Prima initiatief. Probeer de meerwaarde voor henzelf te benadrukken.”*
- *“Is de inhoud van de cursus vooraf duidelijk? Soms denken mensen dat ze het allemaal al weten...”*

Focus op financieel voordeel is goede trigger

- *“Ook hier is het handig om de focus te leggen op het financiële voordeel dat gehaald kan worden.”*
- *“Uitleg subsidie mogelijkheden”.*

Feedback subsidiemogelijkheden

Er zijn in Nijmegen subsidiemogelijkheden voor een soort filter op de schoorsteen (houtrook-katalysator); voor het desgewenst dichtmaken of verwijderen van de schoorsteen. Wat vinden panelleden hier van? Op volgorde van meest genoemd zijn dit samengevat de reacties:

1. Positief, zonder toelichting (84x genoemd);
 2. Geef meer bekendheid aan filter, waar info te vinden? (20x);
 3. Diverse negatieve reacties (7x);
 4. Budget is te beperkend (6x);
 5. Filter interessant voor ons (6x);
 6. Eis tot installatie door bedrijf beperkend (5x);
 7. Niet aantrekkelijk of van toepassing voor ons (5x);
 8. Filter past niet op bepaalde installaties of woningen (4x);
 9. Ga mijn schoorsteen niet dichtmaken (4x).
-

Als laatste deze citaten, ter illustratie.

Geef meer bekendheid aan filter, waar info te vinden?

- *“Heel goed, maar maak ‘t meer bekend”*
- *“Prima idee. Maar zorg actiever dat dit bij de mensen terecht komt.”*

Diverse negatieve reacties

- *“Filters remmen de trek dus kachel komt vol rook te staan Dus minder zuurstof Dus slechte verbranding dus meer rook en fijnstof”*
- *“Onbegrijpelijk / met huidige inflatie onbespreekbaar”*

Budget is te beperkend

- *“Goed idee. Maar jullie werken/werkten met een budget. Wanneer het budget op is is er geen subsidie. En subsidie krijg je alleen als je de investering hebt gedaan. Waardoor het onzeker is of je de subsidie ook krijgt. Rare gang van zaken. En weinig motiverend om dan er ook mee aan de slag te gaan.”*
- *“Goed maar jammer dat deze potjes op zijn en dit pas aan het einde van de cursus bekend gemaakt word.”*

Filter interessant voor ons

- *“Mooi dat dit er is. Misschien hebben we wel interesse in de filter.”*
- *“Ik ga mijn schoorsteen niet dichtmaken. Ik stook beperkt. Daarom vind ik de houtrook-katalysator een interessante optie.”*

Eis tot installatie door bedrijf beperkend

- *“Ik wou best een katalysator installeren, maar hoeft daar niet perse een monteur bij”*
- *“Ik vind het jammer dat de subsidie alleen gegeven wordt als je het filter laat installeren door een bedrijf. Wij willen ook graag een filter, maar kunnen deze makkelijk zelf plaatsen. Helaas kunnen we dan geen subsidie aanvragen. Als we het laten doen dan*

zijn we met de subsidie nog belachelijk veel geld kwijt. Daarnaast is het aantal bedrijven die de filters mogen installeren om subsidie te krijgen ook zeer beperkt

Niet aantrekkelijk of van toepassing voor ons

- *“Goed plan, maar niet voor ons.”*
- *“Prima waar het kan. Wij hebben een inzetvaard, daar kan geen filter in worden gezet. Het geldt dus niet voor alle situaties.”*

Filter past niet op bepaalde installaties of woningen

- *“Goed maar jammer dat het filter niet in elk huis past”*
- *“Prima voor de katalysator , maar die blijkt op een beperkt aantal kachels toepasbaar.”*

Schoorsteen niet dichtmaken

- *“Ik zou het zonde vinden om de schoorsteen weg te halen want soms staat het gewoon heel mooi bij het huis, maar zo'n filter lijkt me wel een goed plan”*
- *“Het dichtmaken van een schoorsteen is alleen handig voor mensen die de schoorsteen toch al niet gebruiken. Er zal geen houtstoker meer van stoppen. En daarnaast is het aanleggen van een modernere schoorsteen dan ook mede gesubsidieerd, want kosten oude schoorsteen worden vergoed dus alleen kosten nieuwe kachelpijp.”*